

LINNUHARULDUSED EESTIS 2019 Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne nr 17

Margus Ots* & Uku Paal

Eesti Ornitoloogiaühing, Veski 4, 51005 Tartu

Kokkuvõte

Käesolev aruanne on Eesti linnuharulduste komisjoni seitsmeteistkümnes kokkuvõte meil harva ja juhuslikult esinevate lindude kohtamisteadetest. Lõplik hinnang anti 92 teatele, mis kõik pärinevad 2019. aastast. Teadetest kinnitati 87 (95 %) ja lükati tagasi 5. Eesti lindude nimekirja lisandus kolm uut liiki. Eesti lindude nimekirjas on seisuga 31.12.2019 kokku 393 loodusliku päritoluga ja meil või naabermaades püsiva asurkonna moodustanud sissetalutud liiki.

Alljärgnevaga jätkab Eesti linnuharulduste komisjon (edaspidi HK) kokkuvõtete avaldamist meil harva kohatavate lindude kohta. Käesolev aruanne on järjekorras seitsmeteistkümnes ja käsitleb 2019. aastat. Täiendavalt on aruandes ära toodud ka seni avaldamata teated varasemal ajal kohatud haruldustest, mille kohta otsus siiani puudus või millised alles nüüd hilinemisega HK-le läbivaatamiseks esitati.

Komisjoni koosseis ja töökord

HK koosseisu kuulus avaldatavate teadete läbivaatamisel viis põhiliiget ja kuni viis varuliiget, kes asendasid vajadusel põhiliikmeid. Komisjoni liikmed vaatasid teated igaks eraldi läbi ja andsid

neile sõltumatu hinnangu. Kui kogunes vähemalt neli heakskiitvat otsust ja viies ei olnud tagasilükkav, loeti teade vastuvõetuks ning kui vähemalt kolm liiget otsustas teadet mitte tunnustada, loeti see tagasilükatuks. Muudel puhkudel arutati teadet komisjoni koosolekul ning vajadusel tehti lõplik otsus hääletamise teel.

Aruandes avaldatavate teadete käsitlemise ajal oli HK koosseis järgmine: Margus Ots (esimees ja sekretär, põhiliige), Triin Kaasiku (varuliige), Eerik Leibak (varuliige), Vilju Lilleleht (varuliige), Mihkel Metslaid (põhiliige), Jan Nordblad (põhiliige), Uku Paal (põhiliige), Ranno Puumets (põhiliige), Indrek Tammekänd (varuliige) ja Tarvo Valker (varuliige). Lisaks HK liikmetele osalesid komisjoni töös konsultantidena Annika Forsten ja Hannu Huhtinen.

* E-post: margus.ots@gmail.com

Vaatlusankeetide täitmisest

HK-s käsitlemisele kuuluva liigi või alamliigi isendi kohtamisel tuleb täita vaatlusankeet. Nii käsitletavate liikide nimekiri kui ka vaatlusankeet on kättesaadavad Eesti Ornitoloogiaühingu veebilehel <http://www.eoy.ee>. Vaatlusankeet tuleb täita võimalikult kiiresti, enne kui üksikasjad ununevad. Suur abi on teatele lisatud fotost, videost ja/või helisalvestisest. Sellise tõendusmaterjali lisamisel aga ei tohi muutuda hooletuks ning ankeet tuleb ikkagi võimalikult detailselt ja täpselt täita. Sageli on kohatud isendit kirjeldatud nii pinnapealselt, et liiki või alamliiki ei ole võimalik üheselt määrata. Vahel pole välistatud, et tegemist võib olla meil tavalisema või vastupidi – veelgi haruldasema liigiga, kellega vaatleja arvestada ei osanud. Just ebapiisav kirjeldamine on peamiseks põhjuseks, miks vaatlusi ei tunnustata. Kui mõne liigi mõnda alamliiki peaks tulevikus käsitletama iseseisva liigina, ei saa HK teate uuel hindamisel vaadeldud linnu uut liigilist kuuluvust enam pahatihti tuvastada, sest kirjeldus pole piisavalt põhjalik.

Iga linnurõngastaja vastutab selle eest, et tema märgistatud harulduse kohta täidetaks HK ankeet. Püütud linnu kirjeldamisel peab olema iseäranis hoolikas. Lisaks sulestiku detailsel kirjeldamisele tuleb ka linnu mõõdud põhjalikult kirja panna. Selline põhjalik kirjeldamine on sageli ainukeseks võimaluseks linnu alamliigilise kuuluvuse määramiseks. Linnu rõngastamisel tuleb ankeedis ka linnule pandud rõnga number ära märkida.

Lisaks linnu kirjeldamisele tuleb ankeeti kirja panna vaatluse täpne aeg ja koht ning kõigi vaatlejate täielikud nimed. Kui peale Teie vaatlesid sama lindu veel teisedki vaatlejad, ärge jääge lootma nende peale. Kui ei olnud kokkulepet teate esitamise kohta, siis esitage see igaks juhuks ise.

HK-le teeb jätkuvalt muret, et mitmed harulduste kohtajad ei ole siiani esitanud teateid läbivaatamiseks. **Vaatlejad peavad arvestama sellega, et kõik HK poolt tunnustamata linnuharulduste kohtamisteated jäävad välja harulduste andmebaasist, neid ei avaldata ja nendega ei arvestata vastava ala linnustiku ülevaadete koostamisel.** Palume vaatlejatel oma teated alati ära saata kas kohe või hiljemalt vaatlusaasta lõpuks. Ka vanade teadete esitamisega ei ole kunagi hilja.

Läbivaadatud teadete hulk

Kokku vaadati läbi ja anti lõplik hinnang 92 teatele, mis kõik pärinevad 2019. aastast. Teadetest 87 (95 %) kinnitati ja 5 lükati tagasi. Et mitme teate kohta pole veel lõplikku otsust tehtud ja mõnda on käsitletud korduvalt, siis on HK poolt läbi vaadatud vaatluste tegelik hulk suurem. Tagasi lükatud vaatluste hulk on viimastel aastatel vähenenud, sest järjest enamate vaatluste kohta on olemas tõendusmaterjali (foto, video või helisalvestis).

Kõigi HK poolt käsitletavate liikide kõik aktsepteeritud (heaks kiidetud) vaatlused on esitatud Eesti Ornitoloogiaühingu veebilehel (<https://www.eoy.ee/hk>).

Muutused Eesti lindude nimekirjas

Loodusliku päritoluga liikidest (kategooria A) lisandusid Eesti lindude nimekirja 2019. aastal ameerika tõmmuvaeras (*Melanitta deglandi*), randpiiritaja (*Apus pallidus*) ja punakurk-põõsalind (*Sylvia cantillans*).

Seisuga 31.12.2019 on Eesti lindude nimekirjas loodusliku päritoluga või meil (või naabermaades) püsiva asurkonna moodustanud sissetalutud liike (kategooriad A, B ja C) 393 liiki. Teadmata päritoluga (kategooria D) liikide nimekirjas on 5 liiki ja vangistusest pääsenud (kategooria E) liikide nimekirjas 12 liiki*. D- ja E-kategooria liike põhinimekirja ei kanta.

Eesti linnuliikide nimekirja koostamisel on HK seni aluseks võtnud Euroopa Harulduskomisjonide Liidu Taksonoomiakomisjoni (AERC TAC) ettepanekud (Crochet *et al.* 2010; Crochet *et al.* 2011; Crochet *et al.* 2012; Crochet *et al.* 2015; Crochet & Joynt 2015). AERC TAC ettepanekuid on järginud ka naabermaad Soome ja Läti. Käesolevas aruandes toodud lindude teaduslikud nimetused ja taksonoomiline järjestus põhinevadki AERC TAC soovitusel. Kuna aga AERC TAC ei ole viimastel aastatel aktiivselt tegutsenud ning kasutatav lindude süsteem ei vasta enam tänapäeva teadusandmetele, on HK koos Põhjamaade linnuharulduskomisjonidega arutanud mõne alternatiivse süsteemi ja taksonoomilise järjestuse kasutamist, kuid ühiselt ollakse uue süsteemi osas siiski veel äraootaval seisukohal.

Teated

Järgnevalt on esitatud varasemates HK aruannetes avaldamata teated Eestis kohatud haruldaste linnuliikide kohta kuni 2019. aasta lõpuni. Kõik need teated on HK poolt läbi vaadatud ja nende kohta on tehtud heakskiitev või tagasilükkav otsus. Praegu veel käsitluses olevaid vaatlusi ei avaldata.

Liigi nimetuse järel on sulgudes esitatud neli arvu. Esimene arvupaar märgib vastavalt linnuleidude (-vaatluste) ja isendite hulka kuni aastani 2018 (kaasa arvatud), teine paar linnuleidude ja isendite hulka 2019. aastal. Arvude asemel on X, kui teateid või linde pole olnud võimalik täielikult loendada (teadmata arv pesapoegi, andmete puudulikkus, samad isendid erinevates kohtades või samas kohas erinevatel aegadel jne).

Kui teates on isendite, paaride vms arv märkimata, on mõeldud üht lindu, paari vms. Kui vaatluse kohta on olemas tõendusmaterjal (foto, video, helisalvestis vms), siis on see märgitud konkreetse teate järele.

Kuna Eesti administratiivne jaotus on pidevalt muutunud, siis andmete võrreldavuse huvides kasutab HK kohanimede esitamisel põhiliste haldusüksustena ajaloolisi kihelkondi. Kihelkonnad on ornitoloogiliselt aktiivsest perioodist (1840–2019) ligi poole kestel käibinud ka ametlike haldusüksustena ning neid kasutatakse tänini näiteks keele-, rahvajm teaduses. Aastatel 2009–2011 tähistati kihelkonnapiirid Eesti kõigi riigimaantee ääres vastavate siltidega ning need

* E-kategooria nimekirja on kantud vaid need vangistusest pääsenud liigid, kes Eesti tingimustes vastu pidada suudavad.

on kujutatud ka “Regio” Eesti teede atlase viimastes trükkides.

Kasutatud lühendid. khk = kihelkond, mk = maakond (2019. aasta jaotuse järgi, kui erineb põlisest), l = linn, s = saar, is = isend, 1a = samal kalendriaastal sündinud, 1a+ = vähemalt eelmisel kalendriaastal sündinud, 2a = eelmisel kalendriaastal sündinud, 2a+ = enne eelmist kalendriaastat sündinud jne, ad. = adultne, vanalind, ♂ = isaslind, ♀ = emaslind, ♂♀ = paar.

Tunnustatud teated. Kategooriad A, B ja C
Accepted records. Categories A, B and C

Lääne-mustlagle *Branta bernicla hrota* (25/45 – 3/3)

18.09.2019 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa ad. (Juho Könönen, Jon Jörpeland, Margus Ellermaa) (foto).

21.09.2019 Põõsaspea neem ad. (Juho Könönen, Jon Jörpeland, Margus Ellermaa, Annika Forsten, Antero Lindholm) (foto).

12.10.2019 Põõsaspea neem ad. (Juho Könönen, Jon Jörpeland, Annika Forsten, Antero Lindholm) (foto).

Mustlagle läänepoolne alamliik, kes pesitseb Gröönimaal ja Teravmägedel ning talvitab Loode-Euroopas. Lääne-mustlagle on Eestis tõenäoliselt arvatust sagedasem külaline, sest mustlagle massrände ajal on kogenud vaatlejaid läänerrannikul rännet jälgimas harva. Suur osa Eestis kohatud lääne-mustlagledest on vaadeldud Põõsaspea neemel arktiliste veelindude rände seire aastatel (nt 2009. ja 2019. aastal). Mustlagle alamliikide vahel on täheldatud segapesitsemist ja

hübriidide eristamine “puhastest” isenditest võib vahel olla lausa võimatu.

Kirde-mustlagle, *Branta bernicla nigricans* (7/7 – 4/4)

12.10.2019 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa ad. (Juho Könönen, Jon Jörpeland, Annika Forsten, Antero Lindholm) (foto).

12.10.2019 Põõsaspea neem ad. (Juho Könönen, Jon Jörpeland, Annika Forsten, Antero Lindholm) (foto, video).

20.10.2019 Põõsaspea neem ad. (Margus Ellermaa, Annika Forsten, Antero Lindholm) (foto).

27.10.2019 Põõsaspea neem ad. (Juho Könönen) (foto).

Mustlagle see alamliik pesitseb Ida-Siberi ja Põhja-Ameerika tundras, Euroopasse satub ta harva. Eestis on kirde-mustlaglet kohatud peamiselt sügiseti Põõsaspea neemel arktiliste veelindude rände seireloenduste ajal.

Mandariinpart *Aix galericulata* (28/36 – 2/4)

13.04.–27.05.2019 Univere, Karksi khk, Viljandimaa kuni 3 ♂ (Elerin Öövel jt) (foto).

11.-18.09.2019 Lasila, Kadrina khk, Lääne-Virumaa ♂ (Viive Kiis, Vilja Padonik jt) (foto).

Mandariinpart on levinud Ida-Palearktises: Venemaa Kaug-Idas, Hiinas, Jaapanis. Lääne-Euroopas on ta tavaline tiigilind: hästi kodunenud Suurbritannias, aga pesitseb regulaarselt ka Madalmaades, Belgias, Prantsusmaal, Austrias ja Saksamaal ning käesoleval sajandil juba Poolaski (Banks *et al.* 2008). Meil kohatud

mandariinpardid pärinevad tõenäoliselt nendest metsistunud asurkondadest.

Punanokk-vart *Netta rufina* (55/70 – 1/2)

13.04.2019 Pikla, Häädemeeste khk, Pärnumaa ♂♀ (Pieter Cox, Michel Emmers, Rik Theuws) (foto).

Punanokk-vart on levinud Lääne- ja Kesk-Euroopast ida suunas Mongooliani. Põhja suunas küünib püsivileva Taani ja Poolani, juhupesitsemisi on teada Lõuna-Lätistki. Eestis on vaatluste arv viimastel aastatel sagenenud.

Valgesilm-vart e ruskevart *Aythya nyroca* (x/x – 1/1)

20.07.2019 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa ♀ ad. (Juho Könönen, Aapo Salmela) (foto).

Lõuna- ja kagupoolse levilaga liik, keda Eestis kohatakse arvatust harvemini. Käesolevast sajandist on HK kinnitanud 9 vaatlust ja varasemast ajast kokku üldse vaid 4 teadet. Iga keskmisest ruskem ja valge sabaalusega vart ei ole veel valgesilm-vart. Lisaks tuleb vartide määramisel alati arvestada ka hübriidide võimalusega.

Ida-mustvaeras *Melanitta americana* (10/10 – 1/1)

21.07.2019 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa ♂ ad. (Margus Ellermaa).

Ida-mustvaeras pesitseb Põhja- ja Kirde-Aasia ning Põhja-Ameerika arktilistel aladel. Varem peeti teda mustvaera alamliigiks. Liigi määramine on keeruline,

kuna vaeraid nähakse enamasti vaid põgusalt möödalennul ning linde ei saa kaugelt distantsilt detailselt vaadelda. Ida-mustvaera oluliseks tunnuseks on suur kollane nokakühm, kuid ka meie tavalisel mustvaeral võib nokakühm harva ulatuslikult kollane olla. Suurt osa Eestis kohatud ida-mustvaerastest on vaadeldud Põõsaspea neemel arktiliste veelindude rände seire aastatel (sh 2009., 2014. ja 2019. aastal).

Prillvaeras *Melanitta perspicillata* (8/9 – 3/3)

07.07.2019 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa ♂ ad. (Juho Könönen).

09.07.2019 Põõsaspea neem ♂ ad. (Margus Ellermaa) (foto).

17.07.2019 Põõsaspea neem ♂ ad. (Antero Lindholm, Margus Ellermaa, Annika Forsten, Mikko Louko, Jukka Salokangas) (foto).

Põhja-Ameerika liik, kes Euroopasse satub suhteliselt harva, kuid näiteks Briti saartel kohatakse teda igal aastal. 2019. aastal Põõsaspea neemel toimunud arktiliste veelindude seireloenduse käigus vaadeldi lausa kolme isendit, seni oli Eestis liiki kohatud vaid kaheksa korda.

Ameerika tõmmuvaeras *Melanitta deglandi* (0/0 – 11/11)

06.09.2019 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa ♂ ad., alamliik *stejnegeri* (Jon Jörpeland, Juho Könönen) (foto).

14.09.2019 Põõsaspea neem ♂ ad., alamliik *stejnegeri* (Jon Jörpeland, Juho Könönen, Margus Ellermaa, Annika Fortsen, Antero Lindholm) (foto).

20.09.2019 Põõsaspea neem ♂ ad., alamliik *stejnegeri* (Juho Könönen, Jon Jörpeland, Jan Nordblad) (foto).

26.09.2019 Põõsaspea neem ♂ ad. (Juho Könönen, Jon Jörpeland) (foto).

28.09.2019 Põõsaspea neem ♂ ad., alamliik *stejnegeri* (Juho Könönen, Jon Jörpeland) (foto).

28.09.2019 Põõsaspea neem ♂ ad., alamliik *stejnegeri* (Juho Könönen, Jon Jörpeland, Esko Gustafsson, Reija Heinonen, Olli Tenovuuo jt) (foto, video).

28.09.2019 Põõsaspea neem ♂ ad., alamliik *stejnegeri* (Juho Könönen, Jon Jörpeland) (foto, video).

28.09.2019 Põõsaspea neem ♂ ad. (Juho Könönen, Jon Jörpeland).

07.10.2019 Põõsaspea neem ♂ ad., alamliik *stejnegeri* (Juho Könönen, Jon Jörpeland) (foto).

19.10.2019 Põõsaspea neem ♂ ad., alamliik *stejnegeri* (Juho Könönen) (foto).

19.10.2019 Põõsaspea neem ♂ ad. (Juho Könönen) (foto, video).

Eesti esimesed 11 vaatlust. Ameerika tõmmuvaera pesitsusalad asuvad Põhja-Ameerikas ja Ida-Siberis. Euroopas on ta haruldane eksikülaline. 2019. aastal Põõsaspea neemel läbi viidud artiliste veelindude seireloenduse käigus vaadeldi lausa 11 isendit, kellest kaheksal juhul õnnestus tuvastada ka alamliik – siberi tõmmuvaeras, *ssp. stejnegeri*. Osa autoreid peab ameerika tõmmuvaera alamliike *deglandi* ja *stejnegeri* omaette liikideks. Tõmmuvaera haruldaste taksonite eristamine tõmmuvaerast (*Melanitta fusca*) on keerukas ja eeldab väga häid vaatlusolusid. Veelgi keerulisem on alamliikide *deglandi* ja *stejnegeri* määramine ja möödalendavate isendite puhul suudetakse reeglina määrata vaid vanu isaslinde. Fotodest on kiires vaatlusolukorras palju abi, sest määramisel tuleb tähele panna mitmeid

pisidetaile – pea ja noka profiili, silma taga oleva valge laigu kuju, kollase ja punase värvi ulatust nokas. Noor- ja emaslindude määramine eeldab lähidistantsi ja ideaalseid vaatlusolusid. Lisaks on kahtlustatud ka ameerika tõmmuvaera hübriidiseerumist tõmmuvaeraga. Hübriidiseerumise ulatusest eri taksonite vahel on teadmised puudulikud ja samuti ei ole võimalikest hübriididest head illustratiivset materjali saadaval.

Mustkael-pütt *Podiceps nigricollis* (33/x – 1/1)

03.–04.12.2019 Ringsu (Ringsudden), Ruhnu khk, Saaremaa (Margus Ellermaa, Indrek Tammekänd) (foto).

Lõunapoolse levilaga liik, kes Põhja-Euroopasse eksib suhteliselt harva. Ehkki vaatluste hulk on meil viimasel kümnendil kasvanud, ei kohata mustkael-pütti Eestis igal aastal. Ruhnu saare 2019. a vaatlus on esimene talvine teade Eestis.

Väikehüüp *Ixobrychus minutus* (x/x – 1/1)

01.08.2019 Tamula järv (Roosisaar), Rõuge khk, Võrumaa (Ere Uibu) (helisalvestis).

Lõunapoolse levilaga liik, keda ilmselt just peidulise eluviisi tõttu leitakse meil harva. Väikehüüp on Eestis 1930.–1960. aastatel ka pesitsenud, aga seejärel langes liigi arvukus kogu Euroopas ning viimastest kümnenditest on meilt teada vaid üksikuid vaatlusi.

Puna-harksaba *Milvus milvus* (x/>70 – 8/11)

20.03.2019 Salme, Anseküla khk, Saaremaa (Timo Pettay) (foto).

24.03.2019 Salme (Margus Ellermaa, Hannu Juka, Simo Jokinen) (foto).

02.04.2019 Salme 2 is (Timo Pettay, Seppo Pentikäinen) (foto).

03.04.2019 Ristna nina, Reigi khk, Lääne-maa = Hiiu mk 2 is 2a+ (Toivo Lepik) (foto).

07.04.–18.05.2019 Sooblase ja Tsiirgumäe, Hargla khk, Võrumaa = Valga mk kuni 2 is 2a+ (Tarmo Teppe, Meelis Liivrand, Margit Kärblane jt) (foto).

23.04.2019 Kolu, Türi khk, Järvamaa (Siim Vaar) (foto).

05.06.2019 Sääre, Jämaja khk, Saaremaa (Jan Nordblad, Timo Pettay) (foto).

01.07.2019 Harjuküla, Rõuge khk, Võrumaa 1a (Maidu Kõoleht, Maiki Must, Margit Päck, Ere Uibu).

Lõunapoolse levilaga liik, kelle lähimad püsivad pesitsuspaigad jäävad Läti edel-osa ning kes on Eestis muutunud igaaastaseks külaliseks (Paal 2015). Viimastel aastatel on vaatlused Eestis sagenenud ning 2015. ja 2016. aastal puna-harksaba Sooblase küla maadel ka pesitses (Ots & Paal 2016). Harksabade määramine ei ole nii lihtne kui arvatakse, sest arvestada tuleb ka hübriidide võimalusega (vt allpool).

Puna-harksaba x must-harksaba *Milvus milvus x Milvus migrans* (x/4 – x/2)

06.04.–24.07.2019 Mündi, Tarbja, Äiamaa ja Ülejõe, Paide/Türi khk, Järvamaa kuni 2 is (Siim Vaar, Uku Paal jt) (foto).

Viimastel aastatel on Eestis kohatud ka puna-harksaba ja must-harksaba hübriide (Paal & Forsman 2017). Soovitame vaatlajail Paide ja Hargla piirkonnas eriti tähelepanelik olla, sest HK-l puudub

teadmine, mitu hübriidset isendit nendel pesitsusterritooriumitel tegelikult tegutseb. Erinevate isendite eristamiseks on kõigest vaadeldud harksabadest vaja korralike fotosid.

Stepiviu *Buteo rufinus* (3/3 –1/1)

11.–12.08.2019 Valuste, Lihula khk, Lääne-maa = Pärnu mk 2a (Merike Pikk mets) (foto, video).

Stepiviu on levinud Lõuna- ja Kagu-Euroopas, Kesk-Aasias ja Lähis-Idas ning Põhja-Aafrikas. Talvitusala ulatuvad lõunas India ja Kesk-Aafrikani. Meile lähimad pesitsusalad asuvad Bulgaarias ja Lõuna-Venemaal.

Käabuskotkas *Aquila pennata* (5/4 – 1/1)

17.05.2019 Kiviõli, Lüganeuse khk, Virumaa = Ida-Viru mk (Margus Ellermaa, Indrek Tammekänd) (foto).

Lõunapoolne liik, kelle levila ulatub Hispaaniast Mongooliani. Vaatamata sellele, et liigi levila on meile suhteliselt lähedal (lähimad pesitsusalad Valgevenes ja Ukrainas), satub ta Põhja-Euroopasse suhteliselt harva.

Roosterind-tüll *Charadrius morinellus* (49/ ca 216 – 2/3)

15.05.2019 Vaivina, Jõhvi khk, Virumaa = Ida-Viru mk 2 is (♂ ja ♀) (Margus Ellermaa, Indrek Tammekänd) (foto).

30.–31.08.2019 Hindaste, Risti khk, Harjumaa = Lääne mk ad. (Margus Ellermaa) (foto).

Roosterind-tüll peamised pesitsusalad Euroopas on Šotimaal ja Põhja-Fennoskandias; Aasias on ta levinud Põhja-Siberis ning Uuralites ja Lõuna-Siberi mäestikes. Eestis on liik väikesearvuline hajus läbirändaja, kes võib olla tavalisem, kui väheste leidude põhjal järeldada saab. Roosterind-tüll teeb rändepeatusi küntud põldudel, kus linde on väga raske märgata.

Kiripugu-rüdi *Calidris melanotos* (4/5 – 2/2)

28.07.2019 Kastmekoja, Võnnu khk, Tartumaa=Põlva mk (Vladimir Karjalainen) (foto).

13.08.2019 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa (Juho Könönen) (foto).

Arktilises Ameerikas ja Ida-Siberis elutsev lind, kes Euroopas on suhteliselt sage külaline (kõige tavalisem Uuest Maailmast pärit kahlaja Euroopas).

Hallkibu e kibutilder *Xenus cinereus* (40/55 – 1/1)

12.07.2019 Kalvi, Viru-Nigula khk, Virumaa = Lääne-Viru mk (Viive Kiis, Vilja Padonik) (foto).

Idapoolne liik, kelle lähimad pesitsusalad Peipsi taga ei jää eriti kaugele, kuid kes Eestis on üllatavalt harv eksikülaline. Viimasel kümnendil on hallkibu vaatlused meil siiski sagenenud.

Pikksaba-änn *Stercorarius longicaudus* (alates 2005) (19/22 – 3/3)

14.09.2019 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa 1a (Margus Ellermaa, Juho Könönen, Jon Jörpeland, Antero

Lindholm, Annika Forsten) (foto, video).
16.09.2019 Põõsaspea neem 1a (Juho Könönen, Jon Jörpeland, Annika Forsten, Margus Ellermaa) (foto).

21.09.2019 Põõsaspea neem 1a (Juho Könönen, Jon Jörpeland, Annika Forsten) (foto).

Pikksaba-änn pesitseb tundras, ka Fennoskandias. Rändeteena kasutab liik Norra merd ja Põhjamerd ning meil on ta haruldane läbirändaja. Kuna ännide määramine ei ole lihtne, otsustas HK alates 2005. aastast võtta pikksaba-änni HK poolt käsitletavate liikide nimekirja. Suur osa Eestis kohatud pikksaba-ännidest on vaadeldud Põõsaspea neemel arktiliste veelindude rände seire aastatel (nt 2014. ja 2019. aastal).

Suuränn *Stercorarius skua* (4/4 – 1/1)

22.04.2019 Ristna nina, Reigi khk, Läänemaa = Hiiu mk (Gabriel Caucal, Bart Hoekstra, Camilo Carneiro, Triin Kaasiku) (foto).

Põhja-Atlandi saarte haudelind, keda Lääne-Euroopa rannikul kohatakse läbirändel. Läänemerel on suuränn haruldane eksikülaline, kelle vaatlused on aga sagenemas.

Habeviires *Chlidonias hybrida* (13/25 – 1/1)

04.–05.05.2019 Pae järv, Tallinn, Harjumaa (Katrín Tarand, Ülle Raag) (foto).

Lõunapoolse levilaga liik, kes meile satub suhteliselt harva, ehkki Lätis on ta korduvalt pesitsenud.

Harksaba-kajakas *Xema sabini* (4/4 – 2/2)

27.–29.10.2019 Põldeotsa ja Kõima, Audru khk, Pärnumaa 1a (Irja Tammekänd jt) (foto).

30.10.2019 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa 1a (Margus Ellermaa, Kaarel Võhandu, Andrea Maier).

Põhja-Ameerika ja Siberi tundraalade haudelind, kes sügistormidega (väga harva ka muudel aastaegadel) satub vahel Lääne- ja Põhja-Euroopasse.

Karbuskajakas *Larus melanocephalus* (24/x – 3/3)

15.–17.05.2019 Mallerahu, Haapsalu l, Ridala khk, Läänemaa 2 ad. (Uku Paal, Mike Coleman jt) (foto).

21.05.2019 Tartu l, Tartu-Maarja khk, Tartumaa ad. (Peeter Anijalg) (foto).

13.09.2019 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa 1a (Juho Könönen, Jon Jörpeland) (foto).

Lääne-, Lõuna- ja Kesk-Euroopa ning Väike-Aasia liik, kelle levila on viimase paarikümne aasta jooksul laienenud. Lähimad püsivad pesitsusalad paiknevad Valgevenes, Poolas, Saksamaal ja Hollandis. Eestis on karbuskajakas harv külaline, kes on meil 1960. aastatel aastatel juhuslikult isegi pesitsenud. Ka 2019. aastal vaadeldi Haapsalus paarituvaid vanalinde, kuid Mallerahule karbuskajakad siiski pesitsema ei jäänud.

Randpiiritaja *Apus pallidus* (0/0 – 1/1)

23.10.2019 Sääre, Jämaja khk, Saaremaa (Timo Nuoronen, Timo Pettay) (foto).

Esmasleid. Vahemere, Punase mere ning Pärsia lahe rannikualadel pesitsev liik, kes Põhja-Euroopasse eksib harva. Liigi eristamine tavalisest piiritajast ei ole lihtne, määrangu kinnitamiseks on vaja tõendusmaterjalide olemasolu.

Stepilõoke *Melanocorypha calandra* (2/2 – 1/1)

01.–02.12.2019 Haversi, Noarootsi khk, Läänemaa (Peter Lind jt) (foto).

Lõunapoolse levilaga stepi- ja kultuurmaastiku paigalind, kes Põhja-Euroopasse satub harva.

Tuttlõoke *Galerida cristata* (alates 1991) (x/x – 3/5)

04.–26.01.2019 Vaeküla, Viru-Jaagupi khk, Virumaa = Lääne-Viru mk (Peep Veedla, Taimi Veedla jt) (foto).

28.–31.05.2019 Ringsu (Ringsudden), Ruhnu khk, Saaremaa ♂♀, tõenäoline pesitsemine (Margus Ellermaa jt) (foto).

07.06.–06.07.2019 Sörve säär, Jämaja khk, Saaremaa 2 is (Regina Dahlström, Ari Väätäinen jt) (foto).

Lõunapoolse levilaga liik, kes on Eestis jäänud arvatust veelgi haruldasemaks ja kelle kõiki teateid käsitleb HK alates 1991. aastast. Tuttlõoke võib välimuse järgi olla põldlõokesest õige raskesti eristatav – tuti olemasolu ei ole sugugi diagnostiline tunnus. Põhjalikult tuleb kirjeldada tiiva alapoolse ja tagaserva värvust, saba pikkust, noka kuju ja hääliitsusi. Tuttlõoke käitub sageli väga usaldavalt ning vaatluse fotoga dokumenteerimine on enamikul juhtudel lihtne.

Mägikiur *Anthus spinoletta* (2/2 – 2/2)

24.–25.01.2019 Sõrve säär, Jämaja khk, Saaremaa (Timo Pettay, Timo Nuoranen) (foto).

24.–26.10.2019 Haversi, Noarootsi khk, Läänemaa (Juho Könönen jt) (foto).

Lõunapoolsete mägede liik, kelle levila ulatub Püreneedest Kaukasuseni. Põhja-Euroopasse satub ta väga harva.

Niidu-kaelustäks *Saxicola maurus* (10/10 – 1/1)

21.05.2019 Pakri neem, Harju-Madise khk, Harjumaa ♀ (Katrin Tarand) (foto).

Niidu-kaelustäksi pesitsusalad asuvad Siberis, Kesk-Aasia põhjaosas ja Kaukaasias. Eestis kohatakse teda peamiselt mai teisel poolel või sügisel.

Euroopa kaelustäks *Saxicola rubicola* (11/11 – 1/1)

27.03.2019 Lõmala, Anseküla khk, Saaremaa ♀ (Margus Ellermaa) (foto).

Lääne-, Kesk- ja Lõuna-Euroopas ning Türgis pesitsev liik, kes Põhja-Euroopasse eksib peamiselt kevadrändel aprillis.

Padu-roolind *Acrocephalus agricola* (22/25 – 2/2)

30.05.2019 Vaibla, Kolga-Jaani khk, Viljandimaa ad. (Art Villem Adojaan) (rõngastatud, foto).

01.09.2019 Vaibla 1a (Art Villem Adojaan, Kristjan Adojaan, Merilin Radvilavičius, Tõnis Leib) (rõngastatud, foto).

Padu-roolinnu levila ulatub Mustast merest kuni Ida-Hiinani. Liigi lähimad teadaolevad püsipesitsusalad jäävad Lõuna-Ukrainasse, kuid liik on pesitsemisena ka Soomes (Väisänen *et al.* 2015). Kõik Eestis kohatud isendid on tabatud linnurõngastusjaamades – 5 (sh 2 esimest) Viljandimaal Vaiblas ja ülejäänud 22 Pärnumaal Pulgojal.

Punakurk-põõsalind *Sylvia cantillans* (0/0 – 1/1)

30.05.2019 Ringsu (Ringsudden), Ruhnu khk, Saaremaa (Margus Ellermaa) (foto, helisalvestis).

Esmasleid. Punakurk-põõsalind pesitseb Vahemeremaades. Põhja-Euroopasse eksib ta harva.

Tuhk-lehelind *Phylloscopus humei* (5/5 – 1/1)

25.10.2019 Sääre, Jämaja khk, Saaremaa (Jan Nordblad, Juha Sjöholm, Gustaf Nordenswan) (foto).

Sise-Aasia liik, keda varem peeti vööt-lehelinnu alamliigiks. Euroopas on ta haruldane eksikülaline peamiselt oktoobris ja novembris.

Tõmmu-lehelind *Phylloscopus fuscatus* (9/9 – 1/1)

16.10.2019 Hara, Noarootsi khk, Läänemaa (Antero Lindholm) (helisalvestis).

Siberi liik, kes Euroopas on eksikülaline (peamiselt püütakse sügiseti linnujaamades).

Kaelus-kärbsenäpp *Ficedula albicollis*
(x/x – 5/5)

30.04.–lõpp.05.2019 Jõgela, Kihelkonna khk, Saaremaa ♂ (Lilian Vann) (foto).

04.05.2019 Heiste, Reigikhhk, Läänemaa=Hiiu mk ♂ (Siret Põllu) (leititud surnult, säilitatakse Eesti Loodusmuuseumis).

11.05.2019 Abruka s, Anseküla khk, Saaremaa ♂ (Veljo Volke) (helisalvestis).

21.05.2019 Lahetaguse, Kihelkonna khk, Saaremaa ♂ 2a (Margus Ellermaa) (foto, helisalvestis).

25.05.–09.06.2019 Ropka park, Tartu l, Tartu-Maarja khk, Tartumaa ♂ (Veljo Runnel, Annabel Runnel jt) (foto, videosalvestis).

Lõunapoolne liik, kelle lähimad püsivad pesitsusalad jäävad Ojamaa saarele (Gotland) ja keda meil kohatakse peamiselt Lääne-Saaremaal. Kaelus-kärbsenäpi emaslinde on suhteliselt raske määrata ning liik võib must-kärbsenäpiga ristuda.

Kõnnuõgija *Lanius isabellinus* (3/3 – 1/1)

09.–10.10.2019 Rooslepa, Noarootsi khk, Läänemaa 1a, alamliik *isabellinus* (Margus Ellermaa jt) (foto).

Aasia liik, kes Euroopasse eksib harva. Mitmed autorid peavad kõnnuõgija alamliike eraldiseivateks liikideks. Rooslepa külas vaadeldud isendi alamliigiks määrati mongoolia kõnnuõgija (*ssp. isabellinus*).

Mustlauk-õgija *Lanius minor* (34/x – 1/1)

16.05.2019 Tuuru, Ridala khk, Läänemaa (Peeter Vissak, Frank van de Wijer, Jacob van der Weele) (foto).

Lõunapoolne liik, kelle pesitsuslevila ulatus XIX sajandil Tartumaani ja XX sajandi algul Petserimaani. Nüüd satuvad Eestisse üksikisendid peamiselt hilis-kevadell ja varasügisel.

Roosa-kuldnokk *Pastor roseus* (28/27 – 1/1)

25.09.2019 Tahkuna, Reigi khk, Läänemaa = Hiiu mk 1a (Kari Tornikoski) (foto).

Aasia ja Kagu-Euroopa steppide liik, kes mõnel aastal satub arvukalt ka mujale Euroopasse. Kui vanalinnu määramine on lihtne, siis noorlinnu ülesleidmine kuldnokaparvest on raske ettevõtmine. Ilmselt on roosa-kuldnokk invasiooni-aastail meil sagedasem külaline kui arvatakse.

Põhjatsiitsitaja *Emberiza rustica* (40/x – 1/1)

11.05.2019 Ristna nina, Reigi khk, Läänemaa = Hiiu mk (Uku Paal) (helisalvestis).

Põhja- ja idapoolse levilaga liik, kelle arvukus on märgatavalt langenud. Eestis kohatakse põhjatsiitsitajat peamiselt läbirändel, aga ta on meil varem ka pesitsenud.

Väiketsiitsitaja *Emberiza pusilla* (13/14 – 1/1)

06.10.2019 Peantse, Mihkli khk, Pärnumaa (Andrus Jair, Kaido Nei, Maryna Yanko, Felicia Mirell Jair) (rõngastatud, foto).

Kirdepoolse levilaga liik, keda Eestis kohatakse peamiselt rändeajal.

Mustpea-tsiitsitaja *Emberiza melanocephala* (2/2 – 1/1)

28.–30.05.2019 Sõrve säär, Jämaja khk, Saaremaa ♀ (Regina Dahlström, Ari Väätäinen jt) (foto).

Mustpea-tsiitsitaja on levinud Lõuna- ja Kagu-Euroopas ning Põhja-Euroopasse satub ta harva.

Tunnustatud teated. Ebaselge päritoluga liigid (kategooria D)

Accepted records. Species of unclear origin (category D)

Lumehani *Anser caerulescens* (36/38 – 2/1)

22.03.2019 Väljaküla, Sangaste khk, Valgamaa (Tarmo Teppe) (foto), sama lind ka **23.03.2019** Pihleni, Urvaste khk, Võrumaa (Kalle Muru, Tarmo Teppe jt) (foto).

Lumehane pesitsusalad on Kirde-Siberis ja Põhja-Ameerikas. Meile sattunud lumehaned on tõenäoliselt pärit linnuaedades või osaliselt metsistunud asurkondadest Lääne- ja Põhja-Euroopas, kuid on tõestatud liigi sattumine Euroopasse ka looduslikelt asualadelt. Lumehane määramine ei ole lihtne, sest puhaste lumehanedel kõrval on Eestis kohatud ka lumehane hübriide teiste hanede ja lagledega.

Tunnustatud teated. Vangistusest lahtipääsenud linnud (kategooria E)

Accepted records. Escapees from captivity (category E)

Mustluik *Cygnus atratus* (18/14 – 1/1)

12.–14.09.2019 Vigala-Vanamõisa, Vigala khk, Läänemaa = Rapla mk (Tiit Külaots) (foto).

Austraalia liik, keda peetakse paljudes Euroopa linnuaedades. Põgenikud satuvad vahel ka meie vetesse. Vigala-Vanamõisas kohatud isend oli põgenenud Risti linnupargist ca 30 km kauguselt. Lind leiti 12.09.2019, kuid 14.09.2019 hommikul oli ta merikotka poolt murtud.

Vööthani *Anser indicus* (41/35 – 2/2)

28.05.–05.06.2019 Haeska, Martna khk, Läänemaa (John McLoughlin jt) (foto).

05.06.2019 Jõeküla, Pühalepa khk, Läänemaa = Hiiu mk (Gabriel Caucal, Etienne Rogeau, Triin Kaasiku) (foto).

Seda Sise-Aasiast pärinevat liiki peetakse paljudes Euroopa linnuaedades ja põgenikke kohatakse meie aladel järjest sagedamini. Vööthani hakanud pesitsema näiteks Madalmaades, Belgias, Suurbritannias, Prantsusmaal, Saksamaal (Banks *et al.* 2008). Soomes pesitses vööthani esimest korda 2008. aastal (Valkama, Vepsäläinen & Lehikoinen 2011).

Tulipart *Tadorna ferruginea* (25/43 – 3/2)

04.07.2019 Türju, Jämaja khk, Saaremaa 2 is (Mihkel Undrest) (foto), samad linnud ka **I pool 07.2019** Kuressaare, Kaarma khk, Saaremaa 2 is (Madis Mölder jt) (foto) ja **19.–20.07.2019** Tahula, Kaarma khk, Saaremaa 2 is (Katrín Tarand jt) (foto).

Tulipardi looduslikud pesitsusalad asuvad Kagu-Euroopas, Põhja-Aafrikas, Kesk- ja Sise-Aasias. Euroopas on tulipardi konkreetsete isendite päritolu raske tuvastada, sest mitmel pool (nt Venemaal, Ukrainas ja Šveitsis) on vangistusest põgenenud isendite baasil tekkinud

uued kohalikud metsistunud asurkonnad. Ukrainas on täheldatud ka metsikute isendite ja puuripõgenike segapesitsemist (Vinicombe 2008). Hollandis Eemmeeril sulgivate tulipartide päritolu tuvastamiseks märgistati sealseid linde kaelarõngaste ja GPS-saatjatega ning saadi teada, et linnud pärinevad Saksamaa ja Šveitsi metsistunud asurkondadest. Samas võib Euroopas kohata ka Aasiast pärit tuliparte – näiteks Poolas leiti Kõrgõzstanis märgistatud isend (Dirksen & Kleyheeg 2015).

Ka Eestis kohatud tulipartide päritolu selgitamine on keerukas. Eestis on vaadeldud Moskvast rõngastatud isendit (Ots & Paal 2015), kuid sealne populatsioon on pärit kohalikust loomaaiaist. Seega võivad Eestisse sattuda isendid nii Moskva linnaasurkonnast, Lääne-Euroopast kui ka kagupoolsetest looduslikest asurkondadest.

Saaremaal 2019. aastal vaadeldud isenditest tehtud fotode põhjal võib sama tüüpi rõngaste järgi kõigis kolmes kohas kohatud linde samadeks isenditeks pidada. Rõnga tüüp viitab aga nn puuripõgenikele, st tegemist on E-kategooria isenditega.

Täiendused ja parandused

Corrections and changes

Lääne-põialpoiss *Regulus ignicapilla*

18.-20.04.2018 Vääna-Jõesuu, Keila khk, Harjumaa (Hermes Sarapuu) (Foto).

Täpne vaatluskoht oli seni teadmata ning teade avaldati varem ilma kohanimeta (Ots & Paal 2019).

Roosa-kuldnook *Pastor roseus*

19.05.2018 Kabli, Häädemeeste khk, Pärnumaa ad. (Margus Ellermaa, Vilppu Välimäki, **Joonas Lehtomäki**, Markus Lampinen) (foto).

Täpsustused vaatlejate nimed. Varem oli vaatlejate hulgas ekslikult kirjas Joonas Pärnalaasi nimi (Ots & Paal 2019).

Tunnustamata teated

Records not accepted

Stepiviu *Buteo rufinus*

20.07.2019 Saku.

Kääpakotkas *Aquila heliaca*

13.07.2019 Pikareinu.

Kiripugu-rüdi *Calidris melanotos*

12.08.2019 Laoküla.

Tuttlõoke *Galerida cristata*

21.04.2019 Loode.

Türgi tsiitsitaja *Emberiza cineracea*

16.06.2019 Vilsandi s.

Tänuavaldus

HK tänab kõiki linnuvaatlejaid, kes harulduste kohtamisteed on HK-le esitanud. Ekspertarvamuste ja abi eest suur aitäh Dick Forsmanile, Antero Lindholmile, Björn Malmhagenile, Jyrki Normajale ja William Velmalale.

Kasutatud kirjandus

Banks, A.N., Wright, L.J., Maclean, I.M.D., Hann, C. & Rehfish, M.M. (2008)

- Review of the Status of Introduced Non-Native Waterbird Species in the Area of the African-Eurasian Waterbird Agreement: 2007 Update *BTO Research Report 489*. Thetford, Norfolk.
- Crochet, P.-A., Barthel, P.H., Bauer, H.-G., van den Berg, A.B., Bezzel, E., Collinson, J.M., Dietzen, C., Dubois, P.J., Fromholtz, J., Helbig, A.J., Jiguet, F., Jirle, E., Knox, A.G., Krüger, T., Le Maréchal, P., van Loon, A.J., Päckert, M., Parkin, D.T., Pons, J.-M., Raty, L., Roselaar, C.S., Sangster, G., Steinheimer, F.D., Svensson, L., Tyrberg, T., Votier, S.C. & Yésou, P. (2012) AERC TAC's taxonomic recommendations: 2012 report. Available online at <http://www.aerc.eu/tac.html>.
- Crochet, P.-A., Barthel, P.H., Bauer, H.-G., van den Berg, A.B., Bezzel, E., Collinson, J.M., Dubois, P.J., Fromholtz, J., Helbig, A.J., Jiguet, F., Jirle, E., Knox, A.G., Kirwan, G., Lagerqvist, M., Le Maréchal, P., van Loon, A.J., Päckert, M., Parkin, D.T., Pons, J.-M., Raty, L., Roselaar, C.S., Sangster, G., Steinheimer, F.D., Svensson, L., Tyrberg, T., Votier, S.C. & Yésou, P. (2015) AERC TAC's taxonomic recommendations: 2015 report. Available online at <http://www.aerc.eu/tac.html>.
- Crochet, P.-A. & Joynt, G. (2015) AERC list of Western Palearctic birds. July 2015 version. Available online at <http://www.aerc.eu/tac.html>.
- Crochet, P.-A., Raty, L., De Smet, G., Anderson, B., Barthel, P.H., Collinson, J.M., Dubois, P.J., Helbig, A.J., Jiguet, F., Jirle, E., Knox, A.G., Le Maréchal, P., Parkin, D.T., Pons, J.-M., Roselaar, C.S., Svensson, L., van Loon, A.J. & Yésou, P. (2010) AERC TAC's Taxonomic Recommendations. July 2010. Available online at <http://www.aerc.eu/tac.html>.
- Crochet, P., Barthel, P., Bauer, H., van den Berg, A., Bezzel, E., Collinson, J., Dietzen, C., Dubois, P., Fromholtz, J. & Helbig, A. (2011) AERC TAC's taxonomic recommendations: 2011 report. Available online at <http://www.aerc.eu/tac.html>.
- Dirksen, S. & Kleyheeg, E. (2015) Origin of Ruddy Shelducks moulting in the Netherlands. *4th Pan-European Duck Symposium*. Hanko, Finland.
- Ots, M. & Paal, U. (2015) Linnuharuldused Eestis 2014. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne nr 13. *Hirundo*, **28**, 1-18.
- Ots, M. & Paal, U. (2016) Linnuharuldused Eestis 2015. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne nr 14. *Hirundo*, **29**, 1-13.
- Ots, M. & Paal, U. (2019) Linnuharuldused Eestis 2017-2018. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne nr 16. *Hirundo*, **32**, 1-19.
- Paal, U. (2015) Harksabad – meie taevahoidjad. *Eesti Loodus*, **66**, 16-21.
- Paal, U. & Forsman, D. (2017) Presumed hybrid Red x Black Kites in Estonia: analysis of 3 cases. www.estbirding.ee/artiklid.
- Valkama, J., Vepsäläinen, V. & Lehikoinen, A. (2011) Suomen III lintuatlas. Luonnontieteellinen keskmuseo ja ympäristöministeriö. <http://atlas3.lintuatlas.fi/english>.
- Vinicombe, K. (2008) Category D vagrants. *Frontiers in Birding. BirdGuides* (ed. M. Garner), pp. 72-80. Sheffield.
- Väisänen, R., Huhtinen, H., Lampila, P., Lehikoinen, A., Lehikoinen, P., Normaja, J. & Velmala, W. (2015) Rariteetikomitean hyväksymät vuoden 2014 harvinaisuushavainnot. *Linnut-vuosikirja*, **2014**, 78–93.

Summary

2019 Estonian Rarities: Report of the Estonian Rarities Committee

The seventeenth report of the Estonian Rarities Committee covers the year 2019. Altogether 92 records were definitely assessed, and 87 (95%) of these were accepted.

The records are listed in systematic order according to recommendations of AERC TAC (July 2015), and presented chronologically. Records of birds of unclear origin and escapees from captivity, as well as records not accepted are listed separately from the main list of accepted records.

The four numbers in brackets after species' name (a/b – c/d) indicate (a) the total number of records before 2019, (b) the number of individuals (if possible to judge) before 2019; (c) the number of records in 2019, (d) the number of individuals in 2019. X instead of a number means unknown number of records or individuals.

Details included for each record are: date(s), locality, parish (khk), district, number of individuals (is, isend), pairs (paar), nests (pesa) etc. if more than one, sex and age (if known; a = calendar year) and name(s) of observer(s). The meaning of some Estonian terms and expressions: ja = and, või = or, vahel = between, s = saar = island, laht = bay, järv = lake, soo = mire, (tõenäoliselt) sama isend = (probably) the same individual, pesitsemine = breeding, jt = and others.

Three new species in an apparently wild state (AERC category A) were added to the Estonian list in 2019: *Melanitta deglandi*, *Apus pallidus* and *Sylvia cantillans*.

Altogether, 393 species of apparently wild state or released species which have established self-supporting breeding populations in Estonia or in neighbouring countries (i.e. categories A–C) have been recorded in Estonia by 31.12.2019.

